

»SLOVENE« velja
po pošti na vsi strani Jugosla-
vije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 240.—
za pol leta . . . . . K 120.—
za četrt leta . . . . . K 60.—
za en mesec . . . . . K 20.—
Za izposojnino celotnega K 480.—
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto . . . . . K 40.—
za izposojnino . . . . . K 80.—

SLOVENE

== Cene inseratov: ==
Enostopna petlinna vrsta malih
oglasov po K 4.— in K 6.—,
veliki oglas nad 45 mm vs-
tine po K 8.—, posilna itd.
po K 12.—
Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljki in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Mesečna priloga: Vestnik SKS.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
No. opisi se ne vračajo; neizplačana plačila se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 850 za naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7563.

Dr. A.

Iz življenja strank.

Nesigurnost političnih in gospodarskih razmer po vojski je vplivala tudi na življenje strank. Iskale so trdnih tal, da se prilagodijo novim razmeram, iskale so nove orientacije. Zato tudi prvi dve leti po svetovni vojni ni bilo razbrati, kako daleč se hočejo stranke v svojih programih evolucionirati in koliko hočejo obdržati od svojih starih programnih točk. Letošnji občni zbori strank nam nudijo že jasnejšo sliko, četudi pri nekaterih evoliciji še očitno ni dovršena. Poglejmo najprej stranke v naši državi!

Dne 16. oktobra je zborovala v Ljubljani slovensko krilo demokratske stranke. O zunanji politiki se vobče ni govorilo in sklepalo. V notranjepolitičnem oziru se je stranka izrekla za centralizem. Kulturno delo se ni poudarjalo. Socialni program je ostal na nižini liberalnih buržujskih strank, ki nudijo delovnim stanovom samo podporo in pomoč. Stranka je naznanila reorganizacijo.

Koncem oktobra je zborovala v Belgradu celotna demokratska stranka. Tudi ona ni podala javnosti točno izdelanega programa, ampak le resolucije, s kojih pomočjo se bo še-le izdelal strankin program. Nastopila je tudi opozicija in v njenem imenu je dne 31. oktobra dr. R. Jovanović očital stranki, da je zlo bankokratov obiskalo tudi demokratsko stranko in da so se v njo vrinili poleg bankokratov tudi vojni bogataši in sploh paraziti, ki izsesavajo narod do krvi. Opozicija pogoša v stranki dobrih glav in čistih rok. Njen program je: Preporod, napredek in civilizacija.

V Sarajevu je dne 6. in 7. oktobra zborovala jugoslovan. muslimanska stranka. Sklenila je, da v teoretičnem delu njenega programa še vedno ostane avtonomiliterizem parlamentarnega zastopstva. Izlitacizem parlamentarnega zastopstva. Izbrala si je predsednika dr. Spaha, ki stoji bliže Hrvatov nego prejšnji predsednik dr. Maglajlić. Socialne in kulturne plati programa še stranka zanemarija, le v verskem oziru zahteva avtonomijo.

V dneh od 12. do 14. novembra je zborovala srbška zemljeradniška stranka v šumadijski Veliki Plani. V zunanji politiki želi približanje Bolgariji. Izrekla se je za revizijo ustave ter odobrila stališče parlamentarnega kluba, ki je glasoval proti ustavi. Naznanila je borbo proti korupciji. V prosvetnem oziru zahteva uvedbo švicarskega sistema v naše šole. Stranka je strogo monarhistična in je poslala posebno deputacijo h kralju Aleksandru v Belgrad. Obsodila je slovenske samostojneže, ker da so iz lastnih interesov izstopili iz zemljeradniškega parlamentarnega kluba in glasovali za ustavo.

Skoro neopažen je ostal zbor samostojnežev koncem novembra v Ljubljani. Stranka se vedno bolj pretvarja v razredno stranko kmetijskih bogatašev, prekupcev in liberalnih krčmarjev ter mesarjev. Stranka, ki je v volivnem boju bila še odločno protisrbska in republikanska, se je polagoma razvila v nasprotno smer. V kulturnem in političnem oziru nastopa v parlamentu reakcionarno, kakor da so njeni voditelji prespali zadnjih 30 let. Njenemu ugledu je najbolj škodovalo, da jo je srbška zemljeradniška stranka kot protikmet-sko izključila in si ustanovila v Celju lastno podružnico za Slovenijo.

Socialistična stranka je v razkroju in je z veliko težavo sestavila socialistično zajednico iz slovenske, jugoslovanske in hrvatsko-slavonske socialnodemokratske stranke. Zajednica je na zborovanju dne 6. novembra v Belgradu izdala nove smer-nice za svoje stranke. Izjavlja se pod vplivom voditelja Korača, ki je šovinističen Srb in brez internacionalne zavesti, proti reviziji ustave, proti avtonomijam, proti vsakemu separatizmu, regionalizmu in partikularizmu ter za centralizem. Njen socialni program omenja samo zaščito in zavarovanje delavstva, agrarno reformo in zaščito invalidov, vdov in sirot. Razredne-ga boja ne podčrtava več in socializacije,

ki je na Nemškem, Avstrijskem in Češkem že v prvih povojih, niti ne omenja. Stranka ni zaostala samo v delu, ampak celo tudi v besedah in se približuje demokratski buržuaziji.

Kot zadnja je zborovala v Belgradu dne 11., 12. in 13. dec. radikalna stranka. Iz govorov se je posnela večja pomirjenost napram Bolgariji. S sosednimi državami se zahtevajo korektni in prijateljski odnošaji. Glede ustave si je pustila stranka odprto pot tudi za revizijo in obžaluje, da še Hrvati niso medseboj izdelali stališča, ki bi se moglo na temelju narodne in edinstvene države vzeti v resno diskusijo. Socialni program v stranki ni razvit sedanjim prilikam prikladno.

Tudi v inozemstvu so se dogodili to leto zanimivi pojavi v življenju velikih strank. Meseca junija je v Moskvi zborovala tretja internacionala. Sklenila je za Rusijo, da se vrne h kapitalističnemu gospodarstvu, za druge zemlje pa, da se ljudske mase prosvetnim potom vzgajajo v komunističnem smislu. Mesca septembra se je nemška socialistična stranka v Göttingu odrekla erfurtskemu programu, zahtevala postopno preoblikovanje skupnega kapitalističnega gospodarstva v socialistično gospodarstvo ter se izrekla za odpravo razredov in za enake pravice in enake dolžnosti vseh, brez razlike spola in pokolenja. Odobrila je parlamentarno-politično zvezo s katoliškim centrom. V Milanu se je vršil dne 10. oktobra narodni kongres ita-

lijanskih socialistov vseh treh oziroma trih struj. Ohranila se je erotnost stranke, zmagali so maksimalisti, kateri so odločno proti vsakemu sodelovanju z meščanskimi strankami. Pač pa se je odklonila zahteva Moskve, da se takoj izključijo iz stranke vsi koncentracionisti in njih zagovorniki. Stranka ostane po svoji tradiciji strogo revolucionarna. V Benetkah je dne 20. oktobra zborovala italijanska ljudska stranka. Izrekla se je za popularizem, to je za razredno ljudsko stališče. Zahteva krepko organizacijo delovnih slojev, obvezno socialno zavarovanje ter udeležbo na dobičku in pa nadzorstvo nad podjetji. V državni upravi zahteva avtonomijo občin in pokrajinsko organizacijo. V zunanji politiki zagovarja stranka solidarnost med narodi. Stranka se je radikalizirala in pomaknila na levo. Nemška avstrijska socialna demokracija je imela strankin zbor dne 25. novembra na Dunaju. Stranka se je pridružila k Adlerjevi internacionali, takozvani drugi in pol-internationali, ker zavzema stališče med drugo in tretjo internacionalo. Tudi naša socialistična zajednica je pozdravila židovsko Adlerjevo internacionalo in se smatra kot njen član. Najbolj se je poudarjalo pospeševanje prosvetnega dela med proletariatom, zlasti pa vzgoja delavsko mladine in pridobivanje delavskega zvestva za socializem. Otto Bauer je govoril resignirano, ker je stranka potisnjena v defenzivo in preveč odvisna od poteka socialnega razvoja sosednega sveta.

zelo ogorčeno proti tujim agentom, ki so pomagali Hasan begu polastiti se oblasti.

Skader, 15. dec. Hasan beg Prištec je s svojo vlado podal ostavko in pobegnil. Vlado bo začasno prevzel bivši ravnatelj pošte in brzojava Hidrešen Kosturi iz Korče z nekaterimi drugimi uradniki.

Skader, 15. dec. O uporabi se širijo vesti, da bo komisija zveze narodov v kratkem zapustila Albanijo radi neredov in nesigurnosti, ki je tamkaj nastala. Ako se te vesti potrdijo, bo obžalovati, da ni komisija za svojega bivanja v Albaniji prišla v severne kraje, zlasti na miriditsko ozemlje, kjer bi mogla videti vsa opustošenja in sirovosti, katere je izvršila tiranska vlada v teh krajih.

Korča, 15. dec. Vlada Hasan bega Prišteca, ki je prišla, kakor znano, do oblasti s podporo in protekcijo italijanskih agentov in vsled svoje velike sovražnosti napram kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, se je vzdržala komaj nekoliko dni. Pred nevarnostjo krvavega spopada z albanskimi nacionalisti in ostalimi Albanci je moral Hasan beg zapustiti oblast in pobegniti iz Tirane. Semkaj prihajajo zanesljive vesti, da po tem popolnem neuspehu vlade Hasan bega Prišteca zbirajo italijanski agenti s pomočjo denarja podpise med prebivalstvom za prošnjo zvezi narodov, naj se Italiji poverijo izredne predprave v Albaniji.

Irsko vprašanje.

London, 14. dec. »Morning Post« poroča, da je Ulster končno javno izjavil, da se noče priključiti irski državi.

London, 14. dec. Danes je bila slavnostna otvoritev novega parlamentarnega zasedanja. V prestolnem govoru je izvajal kralj: Iskreno želim, da bi dovedla irska pogodba, katera je zbornici predložena, do konca razdvojenja, ki je vladalo stoletja dolgo med Irsko in Anglijo. Želim, da bi mogla Irška država kot svoboden član skupnosti onih narodov, ki tvorijo angleško državo v tej obliki doseči svoje nacionalne ideale.

London, 14. dec. Poslanska zbornica. Več poslancev je čestitalo kralju in vladi, kakor tudi irskim zastopnikom k sklepu angleško-irskega dogovora. Ministr. predsednik Lloyd George je ugovarjal, da bi pomenil dogovor ponižanje za Veliko Britanijo in vso državo. Najvažnejša določba dogovora je, da je bila Irška povzdignjena na dominijski britanske države. Irška bo od slej imela vse pravice in odgovornosti, ki pripadajo celokupni državi. Največje težave prihajajo od Ulstra. Govornik se je nato bavil z vprašanjem pravice Irske, vzdrževati armado in mornarico. Dalje je izjavil, da se bodo čuvali Ulstru vse pravice. Kraljevske čete se bodo po stvaritvi odgovorne vlade umaknile iz južne Irske. Ulsterski ministrski predsednik Craig je izjavil, da dogovor ni pogodba med Veliko Britanijo in Irsko, kakaj Ulster odklanja tozadevne določbe in nikakor nima namena sprejeti vseirskega parlamenta. Nad Ulstrom se je izvršila sila. Vlada je uporabila vsa prisilna sredstva z izjemo strelnega orožja. Ustanovitev komisije za razmejitev med Ulstrom in ostalo Irsko je zadeva, ki pomenja za Ulster življenje ali smrt. Drugi govorniki so nastopili zoper dogovor, katerega so označevali kot kruto ponižanje in kapitulacijo.

Sestanek dr. Hainischa z Masarykom.

Praga, 15. dec. Predsednik dr. Hainisch in zvezni kancelar dr. Schober sta danes ob 9.30 dospela semkaj v spremstvu sekijskih načelnikov dr. Löwen-thala, Oppenheimerja, Petra in Schüllerja. Na kolodvoru so jih pričakovali ministrski predsednik dr. Beneš, kancelar dr. Schmal, osebe avstrijskega poslanstva s poslanikom dr. Marekom na čelu. Po pozdravu se je vlak odpeljal dalje proti Lani. Dr. Beneš, dr. Schmal in poslanik dr. Marek so se tudi odpeljali v Lano. Sekcijski načeln. Peter, Oppenheimer in Schüller so ostali nekaj časa v Pragi, popoldne pa so se istotako odpeljali v Lano.

Davidović vrnil mandat.

NOVI PREDLOGI RADIKALCEV. — DR. RIBAR PRI KRALJU. — NOVA POSVETOVANJA.

Belgrad, 15. decembra. (Izv.) Danes dopoldne sta se vršila dva sestanka med Nikolo Pašićem in Ljubo Davidovićem. Na teh sestankih so se nadaljevala pogajanja za sestavo kabineta na podlagi radikalno-demokratske koalicije. Nikola Pašić je predlagal dve kombinaciji. Ako demokrati želijo predsedstvo kabineta, bi morali radikalci dobiti notranje ministrstvo in še dve manj važni ministrski mesti poleg vseh dosedanjih, ki so jih imeli radikalci v rokah. Druga kombinacija: Radikalci dobe predsedstvo in notranje ministrstvo. V tem slučaju bi dobili demokratje poleg dosedanjih ministrskih mest še dva manj važna portfelja. Ljuba Davidović ni pristal na nobeno teh kombinacij ter je odšel v demokratski klub, kjer je poročal o Pašićevih predlogih. Demokratski klub je sklenil, naj Davidović vrne kroni mandat za sestavo vlade. Davidović se je nato odpeljal na dvor in vrnil kralju mandat.

Razprava o stanovanjskem zakonu.

Belgrad, 15. decembra. (Izv.) Danes popoldne je imel zakonodajni odbor sejo. Invalidski zakon je bil končno sprejet. Nato je prišel na vrsto stanovanjski zakon. Predsednik Popović je predlagal, naj se ta stvar odgodi, ker radikalni člani radi seje svojega kluba ne morejo prisostvovati. Dr. Šimrak se je temu protivil in zahteval, da se razprava o tem zakonu takoj začne. Njegova zahteva je prodrla. Med razpravo je dr. Gosar predlagal, naj se na celo državo razširi naredba, da morajo banke in druga podjetja zidati hiše za svoje uslužbenice. Minister dr. Kukovec se je temu protivil in predlagal, naj to velja samo za banke. Dr. Gosarjev predlog je bil sprejet soglasno. — Dr. Gosar je dalje predlagal, da se odvzame stanovanje onim, ki imajo 2 in pol milijona premoženja ali letno 60.000 dinarjev dohodkov, in stanujejo v tujih hišah, ako v dveh letih ne sezidajo lastne hiše. Predlog je bil soglasno sprejet. Sprejela oziroma na celo državo raztegnila se je stanovanjska naredba, ki jo je na dr. Gosarjev predlog leta 1920 uveljavila deželna vlada za Slovenijo.

Naši poslanci za rezerviste.

Belgrad, 15. decembra. (Izv.) Poslanca Stanovnik in Brodar sta pri vojnem ministrstvu intervenirala za rezerviste, ki se

niso prijavili ob priliki mobilizacije, ker so jih zapeljali gotovi časopisi, ki so pisali, da je mobilizacija končana. Minister je odgovoril, da taki rezervisti ne bodo kaznovani, pač pa morajo na vojaške vaje.

Prevrat v Albaniji.

Belgrad, 15. dec. Po došlih vesteh je izvršen v Tirani prevrat. Baje je odstranjena sedanja vlada. Na čelo nove vlade je stopil vodja prevratnikov Atembeg.

Korča, 15. dec. Sestava nove vlade po Hasan begu Prištecju je izzvala splošno nezadovoljstvo pri ogromni večini prebivalstva. Večina prejšnjih ministrov in veliko število poslancev s predsednikom narodne skupščine je pobegnilo radi nevarnosti, da bi ne bili aretirani in pobiti, v notranjost dežele, kjer zbirajo okoli sebe prebivalstvo, da bi skupno z orožjem v roki izgnali vsiljeno vlado. Zdi se, da se je ministrom in poslancem pridružil tudi del vojske iz Tirane.

Skader, 15. dec. Ahmed beg se je z zelo velikim številom oboroženih pristav napotil proti Tirani, kamor ima dopeti v nekoliko dneh. V Tirano imajo priti tudi pobegli poslanci in bivši ministri s svojimi pristaši iz severne Albanije, ker so sklenili, da sestavijo tamkaj drugo vlado. Pod pritiskom teh dogodkov je Hasan beg Prištec podal ostavko v bojazni pred nasprotniki, ki so krenili oboroženi proti Tirani. Prebivalstvo je

Lana, 15. dec. Zvezni predsednik dr. Hainisch je dospel s posebnim vlakom v Lano ob 10.45 v spremstvu zveznega kancelarja dr. Schobra, češkoslovaškega ministrskega predsednika dr. Beneša in kancelarja dr. Schamala. Predsednik dr. Masaryk, ki je pričakoval došlece na postaji, je pozdravil avstrijskega zveznega predsednika dr. Hainischa, zveznega kancelarja dr. Schobra in polanika dr. Mareka, nakar jim je predstavil svoje spremstvo. Ko je dospel zvezni predsednik dr. Hainisch, je zaigrala vojaška godba avstrijsko himno, nato pa češko, nato pa je korakal predsednik mimo častne čete grajske straže. Grad, kakor tudi javna polopja so okrašena z zastavami v barvah obeh držav. Dopoldne se je vršilo posvetovanje med ministri in predsednikom dr. Benešem in kancelarjem dr. Schobrom o gospodarskih in političnih vprašanjih, o katerih so komisije že razpravljale. Pri današnjih posvetovanjih se je ugotovilo, kje je že prišlo do končnejših rezultatov in kje se še pojavljajo težkoče. Nadaljnji predmet razpravljanj so tvorili politični dogodki zadnjih mesecev, posebno od sestanka v Haillstattu.

Praga, 15. dec. Preden je odpotoval v Lano, je sprejel zvezni kancelar dr. Schober dunajskega dopisnika »Prager Presse« in mu izjavil to-le: Ne pomišljam si izjaviti, da nimam nobenega vzroka, da bi se optimistično izražal o našem položaju. Iz stanja večne krize smo sedaj prešli v akutno krizo, da če hočete, se lahko reče, da smo sami izzvali ta stadij. Stori mi to, ker je bolezen naše gospodarske eksistence v tem stadiju samopomoči popolnoma nedostopna. Avstrija je hotela z odpravo državnih dodatkov za živila in cele vrste davčnopoličnih ukrepov na radikalni način zboljšati svoj proračun. Vlada in parlament vedoma žrtvujejo svojo populariteto, ko nalagata ob bivalstvu nova bremena, še preden si more finančno-gospodarsko popolnoma neizobražena masa razjasniti dejstvo o kreditih, ki so že odobreni in ki so končni cilj finančnega načrta. Prepričan sem, da tudi Češkoslovaška upošteva to naše prizadevanje, ker dobro pozna naše politične in gospodarske razmere. Češkoslovaška tudi ve, da bi bilo zavlavljevanje kreditne akcije za Avstrijo velika nesreča ne samo za Avstrijo, ampak tudi za vse sosedne države, ker bi se poglabitev gospodarskih stikov, po katerih stremita Dunaj in Praga, tudi za bogatejšo državo rentirala šele tedaj, če bi postala revnejša država zopet soliden odjemalec, ki lahko plačuje. Nikoli nisem dvomil in tudi sedaj ne dvomim, da bomo dobili potrebne kredite in da bomo s pomočjo teh kreditov lahko vzpostavili aktivno gospodarstvo, ki bo močan steber političnega in socialnega reda srednje Evrope. Sploh pa je že zadnji čas, da se neha sedanja politika sovraštva in nezaupanja, v gospodarskem oziru pa zaprtja in slabega kredita. Življensko moč bo razvila samo taka srednja Evropa, ki bo pokazala dovolj spravljivosti in resnega smisla za skupno delo.

ZAKAJ JE BIL ODPUŠČEN ŠEF GENERALNEGA ŠTABA?

Belgrad, 15. decembra. (Izv.) Poslanec dr. Ninčić je interpeliral vojnega ministra, zakaj je bil odpuščen iz službe šef generalnega štaba Bojović.

ZAUPNICA DR. ŠRAMEKU. — NOVO GLASILO ČEŠKE LJUDSKE STRANKE.

Praga, 15. decembra. (Izv.) Izvršni odbor češkoslovaške ljudske stranke je imel sejo, kateri je prisostvoval tudi dr. Šramek. Sprejeta je bila resolucija, v kate-

ri se izraža dr. Šrameku popolno zaupanje. Odbor je tudi sklenil izdajati novo veliko osrednje strankino glasilo pod imenom »Lidove Listy«.

SESTANEK SREDNJEVROPSKIM POLITIKOV?

Dunaj, 15. dec. (Izv.) V dobro poučenih krogih se trdi, da bosta avstrijski in češki zunanji ministri na svojem sestanku razpravljala tudi o možnosti sestanka čeških, avstrijskih, jugoslovanskih in poljskih politikov. Sestanek naj bi se vršil na Dunaju ali v Beogradu.

PLEBISCIT V ŠOPRONJU.

Dunaj, 15. dec. Po vestih iz Rudimpešte je včeraj do 19. glasevalo 16.000 oseb. Glasovalo se je na vseh glasovališčih, razen na dveh, kjer se bo glasovalo danes dopoldne.

ČEŠKI POSLANIK IZ WASHINGTONA V PRAGI.

Dunaj, 15. decembra. (Izv.) Češkoslovaški poslanik v Washingtonu je prišel na Dunaj, odkoder se odpelje v Prago.

AVSTRIJA ŽELI GOSPODARSKE POGODBE S POLJSKO.

Varšava, 15. decembra. (Izv.) Avstrijski poslanec Nikola Posza se je obrnil do poljske vlade z željo, da bi se med Avstrijo in Poljsko sklenila enaka gospodarska pogodba, kakor se je med Poljsko in Češkoslovaško.

Politične novice.

+ »Jutrovi« argumenti. Kakor znano, je izšla v zadnjih številkih »Slovenca« serija člankov o samoupravi, ki jih je napisal g. dr. A. L. Teh člankov seveda tudi »Jutro« ni moglo prezeleti, toda v svoji domišljavi ošabnosti ne ve nikakega stvarnega odgovora nanje. Edini odgovor, s katerim razpolaga, je zmerjanje in proučevanje. Dr. A. L. je — po »Jutru« — »ignorant, ki sam ne ve, kako se smešiti; je »predikant, ki dokazuje svoje trditve z njimi samimi, članki pa so »slaba pridiga«. — To novo bojno metodo opuzujemo na »Jutro« že nekaj dni. Kar »Jutro« ni prav, je »oslarija«, kar napiše »Jugoslavija«, je duševna zmedenost itd. Za vsak list ima nekaj — demokratskih argumentov. Mi se pa tolažimo s tem, da je treba tudi za provke dveh: enega, ki jih deli, in enega, ki se ga primejo. Proti »Jutrovim« pouličnim komplimentom smo neobčutni, zato jih ne zavračamo, ampak samo registriramo.

+ Demokratski list o sedanji krizi. »Naroda«, demokratsko glasilo v Subotici priobčuje na uvodnem mestu članek, ki ga je podpisal L. S. (glavni urednik Lazar Stipić). V članku ostro obsoja policijski režim, ki je protiven ustavnim določbam in ki omejuje osebo svobodo. Nič ne danes več sigurne, ker se upravni aparat z največjo verno poslušuje neutemeljenih denunciacij. Zato je vladna kriza ob enem kriza javnega življenja. Nezadovoljnost ljudstva je dosegla vrhunec, zato je moralo priti do krize. Sigurno je, da te krize ne bo rešil ne Davidović, ne Pašić. Kaj sedaj? »Ne ve se, kako bo rešena kriza, vendar je mnogo pozitivnih znakov zato, da bo pri tem sodeloval Protić. Nismo strankarski pristaši g. Protića, v marsičem smo povsem drugega mnenja, vendar nam je v teh usodnih dneh vprašanje države pred vsemi drugimi in radi tega presojamo razmere in situacijo popolnoma objektivno... Razpoloženje ljudstva zahteva novo situacijo, ki jo lahko vstvari- jo samo novi ljudje, ki niso sodelovali pri delu sedanje vlade. Ni izključeno, da bodo sedanji vladni krogi sestavili novo vlado,

vendar se ta ne bo razlikovala od sedanje in ne bo zadovoljila volje ljudstva. Stališče in vloga g. Protića sta še posebej zato simpatična in vzbujata nade tudi onim, ki stoji zelo daleč od njegovega političnega mišljenja, ker je edini državnik, ki objektivno kaže na vse pogoje in nepravilnosti sedanjega sistema. Če ne v drugem, bi se situacija spremenila vsaj v tem, da bi ljudstvo zadobilo več zaupanja v državno oblast in do uradov.«

+ Tiskovni zakon. Zagrebški »Obzor« od 15. t. m. objavlja izvleček načrta tiskovnega zakona, ki ga je izdelala posebna komisija. Načrt bo v kratkem predložen zakonodajnemu odboru. Obsega 97 paragrafov v 10 poglavjih. Večina paragrafov je prosto prepisana iz ustave in z nekaterimi novimi člani komentirana. Modernim načelom glede svobode tiska načrt nikakor ne odgovarja. Ko bomo imeli v rokah popolno uradno besedilo, spregovorimo o stvari obširneje.

+ Plebiscit v Burgenlandu. Z ozirom na plebiscit v Burgenlandu priobčuje praška »Bohemia« izvleček iz memoarja, ki sta ga svoj čas predložila pariški konferenci dr. Kramar in dr. Beneš. V tem memoarju sta izrazila željo, naj pripadeta komitata Wieseburg in Šopronj češkoslovaški republiki, komitata Eisenburg in Zala pa Jugoslaviji. To zahtevo sta uemeljevala dr. Kramar in dr. Beneš v prvi vrsti z razlogom, da je trajen mir v Srednji Evropi mogoč le, če se češkoslovaška republika teritorialno zveže z Jugoslavijo in tako loči Madjare od Nemcev.

+ K četverosporazumu med Anglijo, Ameriko, Francijo in Japonom sta priglasiili svoj pristop tudi Italija in Holandija. Pristop Holandije k zvezi, ki ima nalogo čuvati interese na Tihem oceanu udeleženi držav, je razumljiv, ker ima Holandija tam svoje kolonije. Toda Italija?

+ Ameriški kredit za Irsko. Ameriški finančnik Mac Pherson je ponudil De Valeriju brzotjavno kredit v znesku 20 milijonov dolarjev, da bi se Irska mogla finančno osamosvojiti.

† Škof Jakob Trobec.

Prejeli smo 15. decembra brzotjavko iz Sv. Pavla v Minnesoti, da je tam umrl škof Jakob Trobec.

Pokojni se je rodil dne 10. malega srpana leta 1838. na Logu pri Polhovem Gradcu. Dopraviši domačo enorazrednico je vstopil v tretji razred ljudskih šol v Ljubljani. Tu je tudi dovršil gimnazijske nauke. Ko je prestal zrelostni izpit z odličnim uspehom, je vstopil v ljubljansko semenišče. Leta 1864. pa je sklenil oditi v Ameriko. S slavnim misijonarjem Pirceem in dijakom Katzerjem je nastopil potovanje v Solnogradu. V mestu Havru je šel na ladjo, ki ga je dne 4. malega travna istega leta v družbi z mnogimi tovariši v 40 dneh pripeljala na ameriška tla v prouto Kolumbijo. V Ameriki je dovršil Trobec svoje študije v benediktinskem semenišču v St. Vincentu. Dne 8. kimovca leta 1865. ga je posvetil v mašnika magr. Tomaž Grac, škof v St. Pavlu. Potem je služboval kot duhovni pomočnik pri misijonarju vlč. g. Buhu v Belle Prairie, Morrison Co., kjer je ostal eno leto. Nato je bil kakih 21 let župnik pri sv. Feliksu, poslednjih 10 let pa je bil župnik pri sv. Neži v St. Paulu. To župnijo je on sam ustanovil; poleg tega je ustanovil v tem mestu tudi šolo, ki je ob otvoritvi imela kakih 800 učencev, a jih je kasneje imela nad 800. Njegovo plodonosno delovanje v

tej župniji pa je prikinilo papežovo pismo, ki ga je odločilo za škofa v St. Cloudu. Dne 21. kimovca leta 1897. se je vršilo v katedrali v St. Paulu slovesno posvečevanje in 28. kimovca so slovesno ume-stili novega škofa v St. Cloudu.

Zadnja leta je škof Trobec živel v pokoju v Sv. Paulu. Bil je četrti slovenski škof v Ameriki. Prvi je bil Frančišek Piraga, drugi škof Vrtin, tretji Ivan Stariha. R. I. P. I.

Iz kronike družbe sv. Elizabete.

Občni zbor družbe sv. Elizabete (dne 11. dec. t. l.) nam je razgrnil dokaj listov iz družbine male kronike, ki po topli pisavi krščanske požrtvornosti pač zasluži, da se z njo seznanimo tudi širše občinstvo.

Družba sv. Elizabete je posestrima družbe sv. Vincencija Pavla. Poleti 1918, torej ob najhujši vojni stiski, je 12 gospa in gospodičen zasnovala v stalni župniji prvo Elizabetino dobrodelno konferenco. Tej so sledile druge, v župniji Marijinega oznanenja, pri sv. Petru, pri sv. Jakobu, v Trnovem, naposled v škofi in Trnovem. Boda je bila velika, iznajdljivost krščanske ljubezni še večja. Kmalu se je pokazala potreba, da se vse konference strnejo v eno družbo z osrednjim svetom in nekako avtonomni podružnicami. To se je zgodilo početkom leta 1920.

Družba je štela leta 1920-8 konferenc s 104 delavnimi članicami in 852 dobrot-niki. Skupno število podpirancev je bilo 442, od teh 145 družin, 166 samskih oseb, 98 otrok, 10 otrok-sirot, 23 bolnikov. Skupna svota podpor je znesla 89741.66 (v denarju, živilih in obleki.) Darovale so pa posamezne konference revežem tako-le: stolna 9020.40 K, Marijinega oznanenja 21059.50, pri sv. Petru 23.653 K, pri sv. Jakobu 4671.— K, v Spodnji Šiški 4480.—, v Trnovem 4012. v Mostah 16437.— K in v Trzinu 1408.76 K.

Konference izvršujejo vsa telesna in duhovna dela krščanskega usmiljenja, kakor na licu mesta zahtevajo potrebe tekočega življenja. Kako vneto vrše članice to potrebno delo, osvetljuje dejstvo, da je ena sama konferenca od ustanovitve pa do sredi junija 1920 imela nič manj kot 153 sej, tistih sej, kjer se obravnava samo en tema, tema krščanske milosrčnosti.

Kakor kaže razvoj našega javnega življenja, bo duševna in telesna beda v prihodnje še glasneje klicala na pomoč krščansko dobrodelnost in članicam družbe sv. Elizabete se odpira od dne do dne širše polje plemenite eksploatacije krščanske milosrčnosti. Zato članice srčno žele, da bi gospa in gospodične, ki so dobre volje, pomnožile njihove vrste v delu, kjer se pač ni bati, da ga zadim samoljubje in osebna korist. Dobrotni Bog, ki ga častimo revežu, naj obudi mnogo takih duš, ki ljubijo odpoved in žrtev! Svet ne more živeti brez njih!

Dnevne novice.

— Djakovo. Dne 11. t. m. se je vršila jako lepo uspela akademija v Djakovem v dvorani hrvatskega ljudskega doma. Bil je to prvi nastop tukajšnjega Orla. Nastopili so člani, članice in gojenke, ki so vaje jako dobro izvajale. Pri akademiji sta bila navzoča tudi djakovski in zagrebški škof. Na željo občinstva se akademija ponovi 18. t. m. — Tudi po Hrvatskem se orlovski misel jako lepo razvija in želimo, da bi hrvaške večkrat kaj enakega priredili.

— Št. Vid nad Ljubljano. V nedeljo, 18. decembra ponovi Blaž Potočnikova Čitalnica v št. Vidu nad Ljubljano ob pol 4. uri popoldne v Cobavovi dvorani priljubljeno narodno igranje »Črno-šolec«. Napolnimo tudi v tretje prostorno dvorano! Na veselo svidenje! (k)

— V Lhanu je umrl dne 14. decembra mladenkar Karol Mihelič, ključar župne cerkve in dolgoletni občinski odbornik. Bil je moč krščanskega mišljenja — poštenjak. Blag mu bodi spomin! Pogreb bo v petek dopoldne ob 8. uri. — Letos je smrt pobrala že tri cerkvene ključarje: pri podružni cerkvi sv. Nikolaja, pri sv. Kunigundi in sedaj pri župni cerkvi.

— Moste pri Ljubljani. V nedeljo dne 18. dec. ob 4. popoldne se bo v Ljudskem domu vršilo predavanje Jugoslov. strokovne zveze. Po predavanju ob 5. popoldne bo igra. Vabljeni vsi!

— Vprašanje. Naš urednik je med zapuščeno svojih prednikov našel v uredniški miznici zanimivo serijo člankov o ruski industriji (zlato, petrolej, železo, premog, baker, sladkor, železnice, izdelovanje v Sibiriji itd., itd.), ki so danes aktualni in predstavljajo gotovo velik trud. Rokopis nam je znan, ne moremo se pa spomniti, kdo bi bil avtor. Članki, 15 po številu, pohajajo najbrž iz časa med svetovno vojno. Prosim avtorja, naj se oglasi, da se dogovorimo glede uporabe!

— Okrajni ekonomski in njih pomočniki. Razpisanih je več mest okr. ekonomov oziroma njih pomočnikov na sedežih okr. glavarstev. Natančnejši podatki so razvidni iz Uradnega lista.

— Starša zmazala v lastni koži. Na Moravski gori pri Moravčah je živel 60letna krčmarica Marija Jevšek v veliki revščini in bedi. Živela je sama, brez vsake pomoči. 18 letni Anton Zaper je šel mimo na samem ležeči Jevškine ko-

Colomba.

19

Prosper Marinée. — Poslovenil — I —.

Orso je hladno odgovoril, da je puška angleška in da nese svince zelo daleč. Občeli so se in nadaljevali vsak svojo pot.

Potnika sta bila že precej blizu Pietraueru, ko sta ob vchdu v sotesko, skozi katero ju je vodila pot, spazila sedem ali osem s puškami oboroženih mož. Neč teri so sedeli na kamnih, drugi so v travi ležali, tretji pa se je zdelo, da »ražijo. Blizu njih so se pasli konji. Colomba jih je v hipu pregledala z daljnogledom, ki ga je potegnila iz bakrenega žepa, ki so jih Korzičani na potovanju nosili vedno s seboj.

»Časi ljudje sor, je rekla veselo. »Peruccio je dobro izvršil svojo nalogo.

»Kakšni ljudje?« je vprašal Orso.

»Naj pastirje, je odvrnila. »Pred večerajnim večer sem naročila Perucciu, naj zbere te dobre ljudi, da te spremlijo na dom. Ne spodobi se, da bi stopil v Pietrauera brez spremstva; vrhu tega morš vedeti, da so Bariciniji vsa krivi.

»Colomba«, je rekel Orso z resnim glasom, »prosil sem te že večkrat, ne govori mi o Baricinijih in o tvojih neutemeljenih predodkih. Gotovo se ne bom smešil, da bi šel s to drhaljo postopanev na svoj dom in naravnost nevoljen sem, da si jih zbrala brez moje vednosti.

»Brat, pozabil si na svojo domovino. Moja dolžnost je, da te čuvam, dočim te tvoja neprevidnost izpostavlja. Kar sem storila, sem morala storiti.

V tem hipu so ju pastirji zapazili, stekli k svojim konjem in jima zdirjali nasproti.

»Živel Ors' Anton!« je zaoril močan stavec z belo brado. Kljub vročini je bil ognjen s suknjo, ki je bila kosmatejša kakor njegove kože. — »Prava podoba njegovega očeta, le še postavnjejši in močnejši. Kakšna lepa puška! Še govorilo se bo o tej puški Ors' Anton!

»Živel, Ors' Anton«, so vzklikali pastirji vsi naenkrat. »Vedeli smo, da končno morate vendarle priti.

»Ah, Ors' Anton«, je povzel postaven bandit z opeki podobno poltjo, »kako vesel bi bil vaš oče, ko bi bil tu, da vas sprejme! — Blagi mož; videli bi ga, ko bi bil hotel mene poslušati, ko bi mi bil pustil, da sem jaz opravil sodnikovo delo... Dobri mož mi ni verjel; sedaj pač vé, da sem imel prav.

»Že dobro«, je dostavil stavec. »Sodnik naj le malo počaka, nič mu ne odide.

»Živel Ors' Anton!« Dvanajst strelav iz puške je spremljalo ta klic.

Orso je bil skrajno slabe volje med to drhaljo, ki je govorila vsa naenkrat, vse vprek in se prerivala, da mu ponudi roko. Obstal je za par hipov; nekaj časa sploh ni

(Dalje.)

če in je skozi okno videl, da leži na ustih. Klical je, toda odgovorila mu ni. Prestrašeni fant je hitel k bližnjim gospodarjem in jim je povedal, kaj da je videl. Poslednik Anton Zap. in Anton Ričič sta šla h koč, s silo odprla vrata in šla v koč, kjer sta ugotovila, da je Marija Jevšek mrtva; zmrznila je. Postelje v koč ni bilo, le nekaj slame; očeje tudi ni bilo nobene, kurila rajnica ni, ker ni imela kuriva.

— Ukradeni občinski pečat. Zupanu Alojzu Jermanu na Rovih pri Kamniku je bil ukraden občinski pečat, gasec se: Občinski urad Rova, okraj Kamnik.

— Ciganica sleparija. Zborni sodišče ljubljanske države sodiše je razpravljalo o pretekli goljufiji, katero je izvedla v kroki stanujoča 85letna ciganka Marija Reihart v družbi 62letne ciganke Elizabete Reihart. Skupno s ciganko Ivano Breščakovo sta napadali Františka Zupančiča v Bohinjski Beli, da trpi duša njene matere v vseh. Rešiti jo je le moglo, če jima bo dajala Zupančičeva denar in druge reči: o vsem pa mora nastrožiti molčati. Zvič ciganki sta na opisani način ogoljufali Zupančiča za račun blago in denar v vrednosti 20.100 kron. Elizabeta Reihartovi je pa dala Zupančičeva 100 kron na njeno prigrizovanje za to, da bi na Brezjah kupila svečo za ozdravitev Zupančičeve. Deležno sodišče je prisodilo Mariji Reihart 15 mesecev ječe, Elizabeti Reihart pa 6 tednov zapora.

— Dnevna kronika. Aretiran je bil neki 18letni mladenič, ker je ukradel svoemu gospodarju meseca novembra 11.000 kron, kateri denar je zapravil v družbi mladih ljudi. — Zaradi kačenja nrečnega miru sta bili aretirani dve, zaradi postopanja ena, zaradi lažne prostitucije dve osebi. — Da si skrajša pot, je šel pisarnička Josip Kolman po stekleni stehi tovarne transformatorjev na Dunajski cesti, a streha se je udrla in Kolman je padel 5 m globoko. — Ani Kvasovi je bilo ukradenih 800, Ignacu Kvasu v Rožni dolini pa 200 dinarjev. — Tovarnarju Miroslavu Gureviciu je bil ukraden 6000 kron vredni lovski pes »Treff«.

Burno zborovanje v Mariboru.

RADIKALNI POSKUSI PRI HIŠNIH POSESTNIŠTIVH.

Maribor, dne 15. decembra 1921.

Društvo hišnih posestnikov je sinoči zopet sklicalo javen shod v gostilni »Maribor«. Na shod sta prišla rač. nadzornik Frelih kot predsednik Zveze društev hišnih posestnikov ter delegat hišnih posestnikov v Belgradu dr. Stojković. Da prihaja Belgajčan v Maribor radi protesta tukajšnjih večina nemških posestnikov, je vzbudilo zanimanje in domnevo, da gre tu bolj za politične interese dr. Stojkovičeve (radikalne) stranke, nego za interese mariborskih hišnih gospodarjev. Zato se je shoda udeležilo tudi več najemnikov in politikov iz obeh socialističnih strank. Takoj ko je ljubljanski Frelih prišel svoj govor nemško, se je zadal v drugi sobi razvelo razburjenje. Padli so posamezni klici: Ramola za Ljubljano, govorite slovensko itd. Razburjenje se je poglobilo, ko je začel govoriti dr. Stojković srbsko. Ali njegova izjava, da je bila bolj politična nego in ersono-slovenska in so zopet razburila duhove v drugi sobi. Dr. Pipuš, ki očitno ni hotel slišati dr. Stojkovičeve izpade na njegovo demokratično stranko, je dr. Stojkovičev govor prevel v nemščini. Naslednji govornik Stare iz Ljubljane je s svojim humorističnim nastopom izpočetka pomiril duhove, ko pa se je šaljivo nerodno obregnil tudi ob državne uradnike, češ, če jim ta stan ne nese dovolj, naj se gredo ubiti obiti ali kaj drugega, je od zadel zopet vzvalovila nezadovolnost. Opozicija od zadel je odposlala kot svojega govornika tajnika NSS Maribor, Zmuderla. Predsedstvo mu je nerado dovolilo besedo. Ko je prišel do kapitalizma in proletariata, je nastal med hišnimi posestniki hrup s pozivi, naj se govorniku vzame beseda, proti čemer je opozicija zadel še hrupneje protestirala. Hrup na obeh straneh je nasal tak, da Zmuderl ni mogel več govoriti. Za njim je nastopil občinski svetnik Slanovec, kateremu predsedstvo ni hotelo dati besede. Dobil je, če se le, ko je izrečno povdarjal, da hoče govoriti kot občinski svetnik, ne kot strankar. Toda tudi Slanovec ni mogel končati svojega govora. Predsednik društva Glaser je na o napadel navzočega novinarja Pirca, očitajoč mu, da je v »Tabornu in v »Jugoslaviji« njegov govor zadnjega shoda popolnoma potvoril, češ, da on ni govoril politično, ter napadel demokrate. Ko je Pirc apeliral na Freliha, da ga brani pred takimi izpadi, ki so tem manje na mestu, ker je venar splošno znano, da Pirc že zdavno nima nobenih zvez s »Tabornom in tudi ne z »Jugoslavijo«, je predsedstvo izjavilo, da ne more ničesar prekalati. Dr. Stojković je pozval v žaljivem tonu navzočega vladnega komisarja, da odstrani opozicijo, kar se je zgodilo. Nato je dr. Stojković vehementno napadel socialiste kot boljše, posebno pa si je zopet privoščil demokrate, tako da se je celo nekaterim narodnim socialistom zdelo odveč ter so ga vprašali, kaj je on. Ministru dr. Kukovcu je očital, da je vse podpisal, kar so mu predložili in da je ustanovil v svojem ministru polno oddeljenj, pa ni bilo niti stolov, tako da so uradniki prihajali v ministru samo po — plačo. Navzoče demokrate niti ti izpadi niso spametovali, ploskali so govorniku, istotako tudi Frelihu, ki je zopet v nemščini napadal dr. Zmuderla in socialiste. Še je ko je Frelih prišel stvarno in mirno govoril, je nastal mir. Shod je trajal brez kakakega posebnega uspeha do 23. ure.

Štaterske novice.

Št. župnik Ivan Vedečnik t. Sv. Lovrenc pri Mariboru 15. decembra. Ivan Vedečnik, župnik pri Sv. Mariji v Puščavi je sinoči umrl. Pogreb bo v soboto ob pol 9. uri dopoldne. Župnik Vedečnik je bil rodom Konjičan. Rodil se je dne 8. maja 1882, v mašnika je bil posvečen l. 1907. Kot kaplan je deloval pri Sv. Martinu na Pohorju, v Kozjem, Vitanju in Soštanju.

Dne 4. maja 1920 je nastopil župnijo v Pušihem kotliču na vznožju Pohorja. Bilu dve leti je bolehal na želodcu. Rajni je bil milega, tihega značaja in vnet duhovnik. Svetila mu večna luč!

Š. Odlikovanje. Za knegoškofijska duhovna svetovalca sta imenovana zlatomašnik in župnik v Šmartnem pri Velenju š. g. Fran Sal. Cizej in župnik v Ribnici na Pohorju š. g. Andrej Fišer. Častitamo!

Š. 16letni požigalec. (Izpred mariborske porote) Alojzij Gomilek iz Dragovič, krovaški vajence pri Janezu Cizerlu v Desetniku pri Ptuj se je čutil užaljenega, ker ga je moister okregal, zakaj je fant brez njegove vednosti zapustil delo in izostal doma. V svoji jezi je storil maščevalen sklep, da mu zažge hišo in drugo poslopje. Ta svoj sklep je izvršil 8. maja 1921. Cizerlu je požar uničil skoro vse. Gomilek je sprva svoje dejanje priznal, pozneje pa tajil. Porotniki so tozadevno vprašanje počili, naker je sodišče obsodilo Gomileka na tri leta ječe.

Š. Razveljavljena sodb. Kakor poroča »Tabor«, je dobil čevljar Sulič, ki je bil od občinskega sodišča za pobijanje družinje v Mariboru obsodjen na 100.000 kron in več mesecev zapora, iz Belgrada brzojavno obvestilo, da je popolnoma oproščen.

Gospodarstvo.

Dr. A.

Zavarovanje proti toči.

V Belgradu je začel v ponedeljek dne 12. t. m. zborovati novoustanovljeni kmetijski svet. Kot prva točka je bil na dnevnem redu zakonski predlog o zavarovanju proti toči. Predlog je bil v načelnem pretresu sprejet. Potem se je izvolil poseben odbor, ki bo predlog pretresal še v podrobnejših ter ga na to predložil kmetijskemu svetu v končno sklepjanje. Zamisljeno je, da bi zakon stopil v veljavo šele čez dve leti, ko se bo finančno stanje države zboljšalo in bo gospodarski položaj kmetijskega stanu postal povolnejši.

Namen zavarovanja proti toči je, da se spravi mir in stalnost v gospodarski razvoj posameznih kmetijskih ekonomij, bližnji namen pa, da se poškodovancem nudi pomoč preko gospodarskega leta, ki sledi elementarni nesreči. Problem zavarovanja proti toči je poleg zavarovanja živine najtežji med zavarovalnimi problemi. Za zavarovanja proti poplavam, elabim žetvam, širjaju škodljivih živali pa se še sploh ne more najti solidna podlaga za zavarovalno tehniko.

Za zavarovanje proti toči zahteva izkustvo čim večje ozemlje. Dr. E. Philippovich je mišljenja, da more biti samo vprašanje, ali vzamejo zavarovanje proti toči v roke državni zavodi ali privatna društva za celo državo, ne pa da li je za zavarovanje potrebno veliko ali malo zemlje. Tudi dr. Grunzel meni, da morejo izhajati v tej stroki le zavodi z obširnimi teritorialnimi delokrogom. Pri privatnem zavarovanju je zopet deljeno mišljenje, ali naj se ustanavljajo zaščitni ali akcionarsko-društveni potom. Zadržne organizacije imajo navadno stalno premijo, ki pa se mora v slučaju večje škode doplačati, akcionarske organizacije imajo navadno tudi stalno premijo, a dovoljujejo visok rabat v letih brez toče. Zaščitne organizacije zahtevajo državne prispevke. V Beču, Vintembergu, Hesnu daje država tudi privatnim društvom prispevke iz svoje blaginje, a društva se morajo zavezati, da zavarujejo vsakega gospodarja po tarifi, ki se določi prej skupno z državno oblastjo.

Sporno je tudi vprašanje, ali naj pri državnem zavarovanju plačujejo davčne doneske vsi davkoplačevalci ali samo isti, ki imajo pravico do odškodnine. Agrarci zahtevajo, da vplačujejo vsi davkoplačevalci, ker morajo zemljiški posestniki plačevati v svojih davkih tudi za mnoge kulturne in ekonomske potrebe, s katerimi se neposredni zemljišč v največji meri in neposredno okorišča. Čim bolj je katera država agrarna, tembolj opravljena je ta zahteva.

Ker nismo dobili vpogleda v predlog, ki je v Belgradu predložen kmetijskemu svetu v sklepanje o zavarovanju proti toči, prinašamo samo splošne informacije o tem vprašanju na razmišljanje. Gotovo je, kakor povzemamo iz objavljenih poročil, da zakonski načrt predlaga državno in prisilno zavarovanje, a vplačevanje samo od onih, ki imajo tudi pravico do odškodnine. Statistično se poroča, da je teča letos povzročila škode v Srbiji 23 milijonov, v Madeniji 19 milijonov, v Hrvaški in Slavoniji 11 mil., v Bosni in Hercegovini 6 milijonov, v Dalmaciji 22 mil., v Sloveniji 2 mil., v Crngori tri četrti mil., vsega skupaj 87 milijonov, vse v dinarjih. Ko bo objavljen definitivno od kmetijskega sveta sklenjen zakonski načrt, bomo brskli svoje sodb o njem. Seveda mora kmetijski svet predložiti svoj zakonski načrt narodni skupščini, ki ga spremljenega ali nespremljenega uzakoni.

CORZA.

Curih, 15. decembra. (Izv.) Devize: Pešta 0.90, Berl'n 2.55, Italija 23.80, London 21.57, New York 516, Pariz 41.80, Pariz 6.25, Dunaj 0.20, Zadržb 2.05, Varšava 0.16, Bruseli 40.10. Zadržb. 15. decembra. (Izv.) Devize: Pešta 39-40, Berl'n 141-150, Italija 1185-1195, London 1100, Pariz 2120, Praga 317-320, Dunaj 400-410, Curih 5030. Valute: lire 11.80-11.85, dolar 255-257.

g. Znižanje vrednosti švicarskega franka. Švicarski frank predstavlja danes najvišjo valuto na svetu. Previsoka valuta pa silno ovira trgov iz Švice, ker švicarskega blaga nihče ne more kupiti v veliki visokega kurza švic. franka. Zato so sklicali Švicarji posebno anketo, da se posvetijo, če ne bi kazalo v interes švicarskega izvoza znižati vrednosti švic. franka z umetno papirno poplavo. Anketa se je izrekla proti temu načrtu, pač pa je ugotovila, da je mogoče doseči povikanje izvoza samo pod pogojem, če se dvigne cena tujih valut.

g. Trgovska pogodba Jugoslavije s Nemčijo. Dne 9. decembra je bila podpisana v Belgradu trgovska pogodba med Jugoslavijo in Nemčijo. V

imeni Jugoslavije je podpisal pogodbo g. Mila Popović, v imenu Nemčije nemški poslanik v Belgradu v. Keller. Glavne določbe te pogodbe so sledeče: prost trgovski promet, svobodna naseljevanja podjetnikov obeh držav, pogodbe o železniškem in brodovnem prometu ter posebne določbe o carini. V pogodbi je označen poseben seznam vseh industrijskih predmetov in živil, katerih izvoza vlada ne more preprečevati.

g. Stanje papirnatega denarja v Avstriji je doseglo 30. novembra 1206 milijard n. a. krou (od 23. nov. 12 milijard n. a. krou).

g. Vzoreni semenj na Reki. Reška vlada je sklenila prirediti v jeseni velik vzoreni semenj. g. Naša trgovska bilanca. Naša trgovska bilanca se je zadnje čase znatno zboljšala, kljub temu, da smo še vedno močno pasivni: Neoficijalne številke prvega polletja 1921 in 1921 so sledeče: Uvoz zill smo: leta 1920 (šest mesecev) 1.870.000.783 dinarjev, leta 1921 (šest mesecev) 2.093.255.548 dinarjev — Izvozili pa smo leta 1920 (šest mesecev) 405.036.161 dinarjev, leta 1921 pa 1.100.051.082 dinarjev. — Uvoz se je torej letes nasproti lanskemu polletju povečal samo za 218.484.815 dinarjev, med tem ko se je izvoz povečal za 694.905.821 dinarjev.

g. Stanje napratega denarja zneša po izkazu z dne 20. novembra 1921 4.619.961.455 dinarjev ter se je povečalo za 37.340.545 dinarjev.

Ljubljanske novice.

Ij Poziv ljubljanskemu prebivalstvu. Na rojstni dan našega kralja, v soboto dne 17. decembra, razobesijo vsi državni uradi in javna oblastva državne zastave. Mestno županstvo vabi sosedčane, da tudi oni okrase svoje hiše in stanovanja z državnimi ali narodnimi zastavami.

Ij Ob priliki desletnice Ljudskega odra v nedeljo, dne 18. decembra t. l. ob pol 20. uri v Ljudskem domu slavnostna predstava. Sporedi: Slavnostna overture, orkester Drav. div. oblasti; slavnostni govor in igra »Divji lovec«. — Vstopnice, po katerih je izredno veliko povpraševanje, se dobe vsak dan od 12.—13. in od 17.—19. ure v II. nadstr. Ljudskega doma. — Začetek je točno ob pol 20. uri, na kar p. n. obitavno opozarjamo. — Sporočamo še, da je za primerno temperaturo na ta večer v vsakem oziru preokrepljeno.

Ij Prosveta Krakovo-Trnovo ima danes ob pol 8. uri zvečer v prostorih Koližejske ulice št. 1, tretji redni sestanek. Na sporedu je zelo zanimivo predavanje g. Fran Smodeja. Vsi člani vabiljeni! Ij Knjižgoveški tečaj. Prijave za ta tečaj, ki ga priredi »Prosveta frančiškanske župnije«, se sprejemajo še do 24. t. m. vsak dan dopoldne v župnijski pisarni in zvečer ob 6. do pol 7. ure v poslovstvu »Prvega delavskega konsumnega društva« na Kongresnem trgu.

Ij Šišenske Orlice prirede dne 18. decembra t. l. v dvorani Rokodelskega doma ob 4. uri dopoldne igre »Dve mater«. K mnogobrojni udeležbi vabi vse sestre, brate in prijatelje odbor. (K) Ij Javno predavanje. »Akad. socialno-pedag. krožek« priredi v nedeljo, 18. decembra ob 10. uri dopoldne javno predavanje v veliki dvorani univerze. Predlaga prof. dr. K. Ozvald o predmetu: Kaj je in kaj ni ljudska univerza? Predavanje bo imelo načelno važnost za vse tiste, ki bi hoteli tako ali tako (bodisi kot prireditelji, predavatelji ali drugače) sodelovati pri vzgojavanju širših plai našega naroda.

Ij V radikalno stranko je vstopil predsednik I. društva ljubljanskih hišnih posestnikov, občinski svetnik in računski nadzornik v pok. gosp. Frelih. Zaenkrat pa ostane še nadalje tudi v demokratski stranki.

Ij Na Stefan dan priredi v veliko dvorano Mesnega doma, kjer boče priredilo »Slovensko zlatarstvo in tesarsko društvo« v Ljubljani svojo božično z bogatim srečelovom, petjem in pesom. Za neprilijeno zahvalo in dobro kapljico bo preskrbljeno. Svira vojaška godba. (K)

Ij Društvo stanovanihkih naemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani pozivlja svoje člane, ki bi imeli nekaj prostih popoldanskih ur, da se prijavijo med 6. in 8. uro zvečer v društveni pisarni Sv. Petra cesta št. 12 in prevzamejo proti nagradi društveno izročilo.

Ij Dva srednješola iščeta inštrukcije. Naslov pove uprava »Slovenec«.

Ij Ljubljanske banke v soboto 17. t. m. radi državnega praznika za stranke ne poslujejo.

Ij Izhitoplatenje dolarjev. Pred meseci je bila zasačena v Mariboru hči ugledne ljubljanske rodbine gospodična Marija Mikusch, ker je izhitoplatila dolarje. Izpustili so jo na svobodo, ker ji je gospod ravatelj Praprotnik, ker je gospodično Mikuschevo poznal, posodil znesek, katerega je pri carinarni kot kaveljo založila. Zadeva se je potem inštančnim potom nadaljevala in je Mikuschevo dohodarstveno sodišče v Ljubljani obsodilo na 6 mesečni zapor. Preden je Mikuscheva nastopila svojo izpust, se je prostovoljno zglasila pri g. okrajnemu nadzorniku Habetu, kateremu je prostovoljno povedala, za katere gospode je izhitoplatila dolarje. V dohodarstveni preiskavi ni namreč hotela povedati, na čigav račun je dala nedovoljene knjižje. Izpovedala je, da je izhitoplatila 25.000 dolarjev, njene kupčije je finansiral ravatelj Kreditega zavoda Reich, med njo in gospodom Reichom je pa posredoval ravatelj banke Jugoslavija Fischer. V kolikor so napovedi gospodične Mikusche, kateri so verjetniški krogi rekli »dolarska princesa«, resnične, bo ugotovila dohodarstvena preiskava.

Učiteljski vestnik.

Podružnica »Slovenske zveze« za Ljubljano zboruje v soboto dopoldne ob 8. uri v Prosvetnem društvu pri Sv. Petru. Istotako je ob 4. uri seja osrednjega odbora. Na zborovanju je tudi predavanje tov. Lebarjeve in pevski vaja. Udeležba obvezna.

Da spoznašja prihajajo tudi liberalni učitelji. V zadnjem »Tovarišu« udrinjajo po predsedstvu višjega šolskega sveta. Tu zadalj ni nekaj v redu. Pečasti se bo dvignil zastor. To pa je res, da takega policijskega režima niti v Šteteršičevi dobi ni bilo. Tudi nam ni znan noben slučaj službene ali pa kazenskega premeditve brez potrebnega disciplinarnega preiskave. Zanimivo pa je dejstvo, da je »Tovariš« hud, ker se godi krivično nasilje, ki ga objamo tudi mi, naj gdičtem s socialistom, a je močnat takrat, ko se je bilo zgodilo krivično nasilje naj članom »Slovenske zveze«. Če bi bil »Tovariš«

potegnil zastor z nami, bi danes sigurno ne bilo pisalo tega.

Tudi »Tovariš« Vrhovni se smatra liberalni učiteljski »žurnal« za sovražnike višje učiteljske noabrazbe. Sedaj pa se mora boriti »Tovariš« proti »Slov. narodni«, ki je pred nekaj dnevi objavil odopise proti 5. letniku učiteljskega. »Klerikalni« krogi pa že daj časa misliti na to, da se mora dvigniti pred vsem izobrazba učiteljske, ker v pomakljanju globlje izobrazbe vidijo vzroke za slovne preobrazbe iz ene v drugo organizacijo. Dasi vemo in poznamo predsedavce tudi s akademsko izobrazbo — venar je omenjeni vzrok vreden uvaževanja, ker zlasti učiteljski poklic potrebuje značajnih ljudi.

Prosveta.

pr Ob desetletnici Ljudskega odra. V nedeljo 18. decembra proslavi Ljudski oder v Ljubljani desletnico svojega obstoja. O važnosti te naše kulturne ustanove si večina naše javnosti ni posebno na jasnem, kar je pač težka krivica onim, ki žrtvujejo ves svoj prosti čas in mnogo fizične sile edinole v procvit našega ljudskega gledališča. Vemo, da se bo naše delavstvo, ki je bilo vseh deset let Ljudskemu odru v vsakem oziru jaka in važna opora, ra dan proslave desletnice Ljudskemu odru z obilno udeležbo oddolžilo. Naj bi pa ta dan pokazala tudi takozvana boljša javnost, da mu je zadeva Ljudskega gledališča resno pri srcu. Po vojni se je Ljudski oder z orjaškimi koraki podal na pot ljudske dramske umetnosti. Upamo, da bo vse ovire premagal in po desetih letih prosteje zadihal v korist ljudski izobrazbi in ponos krščanski socialni organizaciji.

pr Ustanovitve Glasbene čitalnice. Pod okriljem Glasbene Matice se ustanovi početkom l. 1922. »Glasbena čitalnica«, ki bo stavila vsem ljubiteljem glasbene znanosti in umetnosti veliko število glasbenih revij in časopisov na razpolago. Ustanovni občni zbor, na katerega so povabljeni vsi prijavljeni člani, se vrši 17. t. m. ob 6. uri zvečer v veliki dvorani Glasbene Matice. K pristopu so vabljeni vsi glasbeni interesi, zlasti pa domači denarni krogi, da podpro finančno to važno kulturno ustanovo. Industrialec Josip Gorec je že naklonil snujočemu se društvu darilo 1000 kron.

pr Božična razstava slovenskih umetnikov v Jakopičevem paviljonu se odrti v soboto, dne 17. t. m. ob 11. uri dopoldne. Zastopani so sledeči umetniki: Dolinar, Gaspari, Marčič, Santel Avgusta, Santel Saša, Smeklar, Vavpoč, Zupanec Anica in Zmleček. Posebna vabila k otvoritvi se ne razpošiljajo. Pozivamo vse ljubitelje umetnosti, da se v obilnem številu udeležijo te prireditve.

pr Na nedeljskem koncertu, ki ga priredi v Unionski dvorani pevsko društvo »Kolo« iz Zagreba, se izvaja povsem seriozni slovenski program. Društveni moški in mešani zbor, 71 pevcev in pevki izvajata one skladbe, katere sta izvajala na svoji koncertni turneji, ki jo je priredilo »Kolo« meseca novembra v Beogradu, Subotici in Osijeku. Kolaši so bili povsod navdušeno sprejeti in koncertni večer je v vsakem izmed teh mest uspel nad vse sijajno. Celokupna glasbena kritika hvali dovršeni nastop in umetniško stremeljenje Kolašev. Ker izvajajo isti program tudi pri nas v Ljubljani, nadejajo se je velikega umetniškega vžitka. Pevski zbor vodi danes denični zborovodja dr. Smodek, kapelnik kr. opere v Zagrebu. Pod njegovim vodstvom, ki vodi zbor že nad dve leti, se je društvo povzdignilo na eno izmed prvih mest med hrvaškimi pevskimi društvii. Vstopnice za ta koncert so v predprodati od danes naprej v pisarni Glasbene Matice. Gosposka ulica 8/1.

pr Dr. Fr. Grivec. Pravoslavl, Kromeriz 1921. Str. 115. To je češki prevod znane slovenske knjiže »Pravoslavl«, ki je izšla l. 1918. Češka kritika je jako prijazno sprejela češko izdajo tega dela, ki še ni izgubilo svoje aktualnosti. Slovenski izvirnik se še dobiva v knjižničstvu.

Žepni koledar

Jugoslav. Kmetске zveze za l. 1922.

je izšel.

Dobi se v tajništvo Jugoslovanske Kmetске zveze (Jugoslav. tiskarna, II. nadstr.), v Jugoslav. bukvarni in v trgovini K. T. D. (prej Nieman).

Cena 18 K.

Orlovski vestnik.

Orlovski koledarček razpošlje O. P. na odseke. Radi bogate vsebine in priročne oblike ga odsekem pač ne bo težko razpečati. Naj ne bo člana, ki bi ne imel koledarčka. Znesek naj odseki poravnajo po priložni poštni položnici.

Orel Krakovo-Trnovo ima v soboto dne 17. decembra ob pol 8. zvečer v lokalni Prosveti sedmi fantovski večer z aktualnim predavanjem. Udeležba vseh vsled važnih zadev nujna! — Odborova seja v nedeljo 18. decembra ob 10. dop.

Ori in Orlice in Društvo rokodelskih pomočnikov na Vrhniki prirede 31. decembra v Rokodelskem domu Silvestrov večer. Spored je jako bogat, zato bo nudil udeležencem tega večera veliko zabave. Prijatelji pošlene zabave, pridite! Začetek ob 8. uri. Vstopnina 2 dinarja.

Turistika in sport.

Redni občni zbor S. K. »Jadranc« se vrši v četrtak dne 29. decembra 1921 v gostilni Fröhlich. Trnovski pristan 4, ob 7. zvečer. — Tajnik.

Kaj je E. safuid - to se zna! Lekarnar Felber - Stubica!

NAZNANJAM

slavnemu občinstvu, da sem prevzel in na novo preuredil znano trgovino z urami, zlatino in optičnimi predmeti F. K. uhožer. Velika izbira božičnih in novoletnih daril po zelo znižanih cenah. Za obilen obisk se priporoča

EDUARD ŠKOPEK, urar
absolvent urarske tehnične šole.
Lastna strokovna delavnica.

Božična darila! Novoletna darila!

RISALNA ORODJA

na veliko — na drobno.
Tehnične potrebščine.
Svetlobni prozorni in dr. papirji. — Rektificiranje geodet. instrumentov. — Brušenje in poliranje. — Popravila točno v delavnici za precizno mehaniko
VIL. SEQUA. DT
Ljubljana, Dalmatinova 5
ali v prodajalni
E. ŠKOPEK, urar
Ljubljana, Mestni trg 8.

Dobro čevljarški pomočnik
izurjen
išče stalne službe. Nastopi takoj. Naslov:
ANTON TURK, Retje 4, Loški potok.

MLADENIČ v 30. letu, trgovsko izobražen, s premoženjem, želi vsled pomanjkanja znanja temi potom se seznaniti z gospodarsko ali vodo, ki ima trgovino, gostilno ali večje posestvo Resne ponudbe s sliko pod šifro »Narazdružljiva« 4370 na upravo »Slovenca« do Božiča. Tajnost zadržana.

Več krojaških pomočnikov

treznih in vestnih delavcev, za delo v tovarni, se sprejme takoj. Samostojni dobe proti garanciji delo na dom. Stalno delo zagotovljeno. Vpraša se: **EMONSKA CESTA** štev. 8, v pisarni. 4388

Zastoj

težko dobiš kaj, ventar, ako kupiš v novi specialni trgovini bluz in domačih oblek **M. Beliharja**, Sv. Jakoba nabrežje 29, si priboriš denar. 4384

Bluze barhenda od 160 K dalje
Bluze volnene od 200 K dalje
Domače obleke od 340 K dalje
Preden kupiš drugod, oglej si izbero!

Kupim posestvo z žago in posestvo z minom. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Zagac« 4549.

Na stanovanje in hrano sprejem tri učence. — Naslov pod štev. 4584 pri upravnistvu »Slovenca«.

Išče **stanovanje in hrano** za mirnega dijaka z novim letom pri boljši rodbini v Ljubljani. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Realec« 4585.

Kupim 2000 kg zdravega konjskega sena. Istotam se razprodaja različna VINSKA POSODA. Ponudbe na: J. AUGUSTIN. Dunajska cesta št. 36, Ljubljana. 4576

Takoj vzamem v najem **gostilno ali restavracijo** na prometnem kraju. Ponudbe je poslati na upravnistvo »Slovenca« pod šifro: »Promet« 4570.

Proda se iz trdega lesa izdelana **otroška gugalnica** in nekaj lepih otroških igrad po zmerni ceni. Kje. pove uprava »Slovenca« pod št. 4568.

Uradnik zmožen dvostavnega knjigovodstva, kakor tudi sestave bilanc, želi službo v popoldanskim urah (od 3. do 6. ure). Ponudbe prositi na upravnistvo »Slovenca« pod: »Popoldanec« 4582.

Stalno mehlovano sobo išče soliden bančni uradnik zase (in ev. za brata) s 1. januarjem. Plača najbolje. Ponudbe na upravnistvo »Slovenca« pod: »T. S. Sobac« 4564 do 20. decembra t. l.

Uradnik zmožen dvostavnega knjigovodstva, kakor tudi sestave bilanc, želi službo v popoldanskim urah (od 3. do 6. ure). Ponudbe prositi na upravnistvo »Slovenca« pod: »Popoldanec« 4582.

—: Kupim —:
ELEKTROMOTOR
za istomerni tok 440 voltov 2 do 4 KS. nov ali rabljen. — Ponudbe na naslov: Boncelj, Ljubljana, Wolfova ul. 10.

Zahvala.

Za izraženo iskreno sočutje in častno spremstvo na zadnji poti našega prerano umrlega ljubljene papana se najsrčneje zahvaljuje

Ivanka Szillich

v imenu sinov in sorodnikov.

Ljubljana, dne 15. decembra 1921.

Sposoben in brz stavbeni mizar

kateri lahko samostojno prevzame in vodi akordna dela, se išče. — Ponudbe pod: »Stalna namestitve« na anončno družbo

Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Na razpolago je:

1 turbina

7—15 HP popolnoma kompletna.

1 električni motor

33 HP na 880 obratov.

1 električni motor

3 HP na 1500 obratov.

Natančnejše podatke pri GOSPODARSKI ZVEZI V LJUBLJANI.

Ustanovlj.
1900

B. HOFMAN, Zagreb, Ilica 12

Tovarniško skladišče vsega
manufakturnega blaga
na debelo na drobno
Telefon 6-82 (Interurban).

NA PRODAJ! Skoro nova in moderna NA PRODAJ!
strojna naprava za tovarno kožo
za izdelovanje zgornjega usnja, srednje velikosti v Vojvodini.

4 sodi za strojenje (Gerbfässer), 1 stroj za likanje usnja (Glanzstoßmaschine), 1 stroj za omehčanje usnja (Stollmaschine), 1 zgibalni stroj, 1 bencinov motor 4 HP, 1 parna lokomobila 8 HP.

Obrniti se je na tovarno olja v Vel. Bečkereku.

10 vagonov hrastovega lesa

sortiranega po debelosti od 80 do 100 mm, 7 let starega, suhega, od 2-50 m do 4 m dolžine, se prodaja radi pomanjkanja prostora.

Parna žaga tovarne vozov P. Keršič
d. d. :: Ljubljana.

Zahvala.

Za vse dokaze tolažilnega sočutja povodom smrti našega ljubljene soproga, očeta, brata, gospoda

JOSIPA ELSNER,
trgovca in posestnika,

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem najpriščnejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo za častno spremstvo prečastiti duhovščini, pevskega zbora za ginjaivo petje, vsem darovalcem vencev, gasilnemu društvu ter vsem, ki so spremili blagega pokojnika na njegovi zadnji poti.

Blagega rajnika priporočamo v prijazen spomin.
Litija, dne 12. decembra 1921.

ZALUJOČI OSTALI.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega nepozabnega soproga, brata in svaka, gospoda

JANKOTA KLOBČIČA
železniškega uradnika

izrekamo vsem prijateljem, znancem in sorodnikom svojo najtoplejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo prečast. gospodu župniku v Smihelu za mnogobrojne tolažilne obiske, podružnici »Zveze jugoslovanskih železničarjev« v Novem mestu za častno spremstvo in ginjaivo petje pri prevozu v Ljubljano, dalje »Zvezi jugoslovanskih železničarjev« v Ljubljani, članom njene godbe in pevskega zbora za častno spremstvo in ginjaivo žalostinke, inšpektoratu državnih železnic v Ljubljani za mnogobrojne dokaze naklonjenosti in za prekrasen venec, kuratoriju za slepce in vsem slepim, ki so bili pokojnemu tako pri srcu, za zadnje spremstvo, gg. uradnikom in uradnicam okrajnega glavarstva v Ljubljani za častno spremstvo, slednjim vsem železničarjem, ki so se spomnili svojega tovariša na njegovi zadnji poti.

Naj bi ostal blagopokojni vsem v lepem spominu.
Ljubljana, dne 16. decembra 1921.

ZALUJOČI OSTALI.

Prometni zavod za premog d. d. v LJUBLJANI

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velen'ski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo ter kovaški in črni premog

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ul. 19

JUGOSLOVANSKA BANKA d. d.

MENJALNICA v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 26.

Deln. glavn. K 200.000.000. Centra v Osijeku. Rezerve K 50.000.000.

Kupuje in prodaja devize in valute najkulantneje. Obreštuje vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun po najvišji obrestni meri.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva
ulica št. 2.

Podružnice v Splitu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Ptuju, Brežicah in v Kranju.

Delniška glavnica K 50.000.000.
Rezer. e K 45.000.000.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. Prodaja srečke razredne loterije.

Cekovni račun številka 10.509. — Brzojavni naslov: Banka, Ljubljana. — Telefon št. v. 261 in 413.